

Stasjonsbyen Tomter

En retningsangivende fargepalett for fremtidig stedsutvikling

Indre Østfold kommune ønsker å løfte frem kulturmiljøene til stasjonsbyene, og i dette heftet presenteres forslag til ny fargepalett for Tomter.

Den røde stasjonsbygningen fra 1882 oppleves av reisende på Østfoldbanen Østre linje, og danner kjernen for stedets naturlige sentrum. Tomter stasjon og Tomter kirke er vernede kulturminner.

Som de andre stasjonsbyene er Tomter i rask vekst på grunn av mye utbygging. Bygningstypologien har generelt sett vært preget av spredt bebyggelse og enkeltboliger i trepanel, men ser nå store endringer.

I områder med stadig økende variasjoner i form, størrelser, høyder kan likheter i farger og bygningsmaterialer være et virkemiddel for å skape mer helhetlig stedsidentitet.

Illustrasjon

Illustrasjonen er en stilisert fremstilling av Tomter sentrum. Det er tegnet inn blokkbebyggelse som eksempel på hva som kanskje vil bli bygget her i fremtiden, i farger underordnet Tomter stasjon og Melkeutsalget.

Fargepalettens mål er å angi en retning, der tilbakeblikk har formet veien fremover for hvordan vi kan respondere til samtidens utfordringer.

Fargene vektlegger stasjonsbyenes historiske hvite, okergule og jernoksidrøde farger, med innslag av tradisjonelle gulgrønne farger.

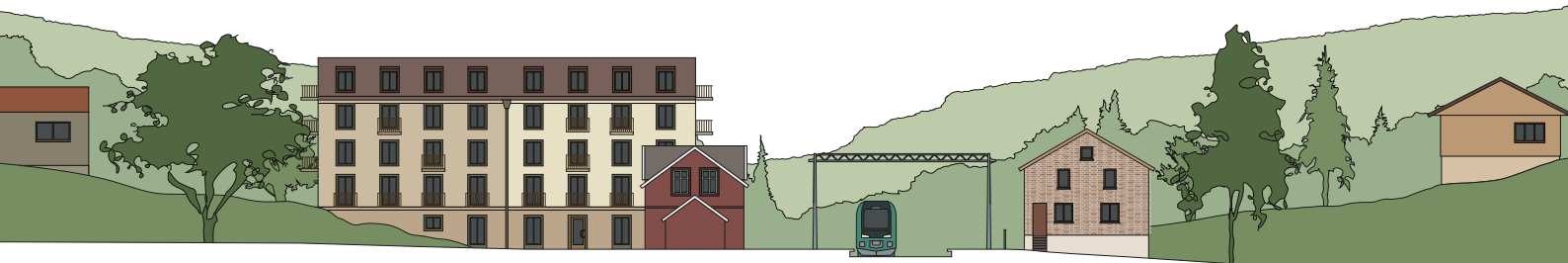
Paletten viser farger for fasadens hovedfarger (veggflatene) mens bygningselementer kan ha farger også utenfor paletten.

Fargepaletten kan benyttes på eksisterende bebyggelse der det ikke foreligger særskilte, antikvariske føringer, og ved oppføring av nye bygninger.

Fargene er et resultat av fargeregistrering av fasader i 2022, arkivsøk og analyser av steds- og tidstypiske farger i perioden 1880 - 1950.

Fargegjengivelse

Farger på skjerm vil avvike fra farger på print og på fargeprøver. Alle farger vil oppleves både lysere og mer fargesterke når de kommer på fasaden, spesielt de grønne.

Tomter i dag

De tradisjonelle fargene fra 1880-årene finnes i dagens stedsbilde som sjeldne innslag, men fargepaletten domineres av fargene som ligger tett opp mot gråskalaen, hovedsakelig hvite og lys grå.

Arkitekturen består av flere bygningsstiler i malt trepanel, med noe mur og rødt tegl. Fellestrekk er bygninger med små volum som omkranses av naturens farger, noe som bidrar med variasjon til den smale fargepaletten på bygningene.

Fremtidig utvikling vil gi større kontraster i typologi og materialer, og bygningene vil i sterkere grad forholde seg til hverandres farger. Ny fargepalett har som mål å være mindre kontrasterende, mer harmoniserende og å samle eksisterende og ny bebyggelse.

Fargepaletten til høyre viser dagens stedsbilde som ble registrert vinteren 2022.

Særpreget

Mens andre stasjonsbyer har løftet frem gult som fasadefarge, kan et grep for Tomter være å trekke frem det røde på bygninger som har særskilt betydning for kulturmiljøet, som dagens farger på stasjonsbygningene og melkeutsalget i norsk, rødt tegl.

De få, gule bygningene som inntil nylig har preget sentrum har blitt fjernet, og bør bli gjeninnført og i langt flere variasjoner.

Hvitt er en viktig farge, men som et innslag mellom de andre fargenyansene.

Farger på bygningselementer

Dør- og vindusfarger kan velges utenfor paletten for å understreke stilepoke eller fremheve arkitekturen.

Det anbefales generelt å ta utgangspunkt i fargekontraster for tidstypiske stilarter rundt 1880 - 1950-årene.

For tips til gode detaljfarger anbefales å oppsøke lokale malerfirma, kontakte lokallag som Fortidsminneforeningen eller Historielaget, eller få gode råd fra nasjonale aktører som byggogbevar.no og ifi.no.

Illustrasjonen viser eksempel på stedstypisk bygningstypologi for Tomter, i farger fra Tomterpaletten.

Farger for fremtidens Tomter

For å gi et mer variert og harmonisk fargerom bringes tilbake mellomtonene; ytterpunktene er beholdt - de hvite, gule, røde og grønne - men i flere nyanser som bygger bro mellom fargene i dagens spredte palett. Mellomtonene passer også bedre på større bygningsvolum, og gir et samspill og balanse med dagens mindre volum.

Dagens mindre bebyggelse kan hente farger fra hele paletten, etter hva som best passer til bygningsstilen, i gateløpet eller ut fra hva som best bidrar inn i områdekarakteren.

Ny bebyggelse av større volum bør ha farger som er mindre fargesterke og i fargene mellom gult og rødgult.

Fargepaletten til høyre viser justert palett med gjeninnføring av de tradisjonelle "mellomtonene".

Hierarki

De røde fargene er kraftige og mellommørke, og de fargene som avviker mest i paletten. Rødt skal derfor bevisst forbeholdes stasjonsbygningene i sentrum og på mindre trehus, villaer og tradisjonelle gårdsbygninger.

Rødt kan være innslag på bygningselementer og små veggfelt på nye bygninger av særskilt betydning for kulturmiljøet, men skal ikke brukes som hovedfarge. Unntak er ved bruk av rødt tegl.

Hvite farger kan få større spennvidde fra det gulgrønne til det rødgule. Etter rødt vil hvitt fremstå sterkest og bør ikke brukes på store volum.

De gule mellomtonene

De gule fargene er brobyggeren mellom de hvite, de røde og de grønne fargene, og det er de gule fargene som bør dominere helhetsbildet. Gul fargene bør representere hele skalaen; fra de mer fargesterke til de mer nøytrale, og fra renere gult til mer rødgult.

De gulgrønne fargene bidrar til god variasjon, men skal være sjeldnere innslag i stedsbildet og forbeholdes eksisterende trebebyggelse eller bygninger med mindre volum.

Paletten øverst på siden kan være et eksempel på god fargevariasjon og hierarki for Tomter.

Tomterpalettens typiske farger

					
S 1005-Y20R	S 0804-Y30R	S 0603-Y20R	S 0502-Y20R	S 1002-Y20R	S 0907-G90Y
					
S 2010-Y20R	S 2005-Y20R	S 1505-Y30R	S 1505-Y20R	S 2010-Y10R	S 1505-G90Y
					
S 2020-Y20R	S 2020-Y10R	S 3010-Y30R	S 3010-Y20R	S 3005-G80Y	S 2010-G80Y
					
S 3020-Y30R	S 3020-Y20R	S 3010-Y10R	S 3010-G90Y	S 3010-G80Y	S 3010-G70Y
					
S 2030-Y10R	S 3030-Y20R	S 4020-Y20R	S 4010-G90Y	S 4005-G80Y	S 4010-G70Y
					
S 3030-Y10R	S 2030-Y20R	S 3030-Y30R	S 4010-Y30R	S 4502-G	S 5010-G70Y
					
S 3040-Y10R	S 3040-Y30R	S 3040-Y20R	S 4020-Y40R	S 4010-Y70R	S 5010-Y30R
					
S 4030-Y30R	S 4030-Y20R	S 5020-Y30R	S 4020-Y50R	S 4020-Y60R	S 5020-Y80R
					
S 5030-Y30R	S 5030-Y50R	S 4030-Y40R	S 5030-Y40R	S 5020-Y70R	S 5030-Y70R
					
S 5040-Y70R	S 5030-Y80R	S 5030-Y90R	S 5040-Y80R	S 6030-Y80R	S 6030-Y90R